

R. PRINET

Μία παρτίδα μπιλιάρδο

Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ *)

Δέν πρέπει νά πιστεύωμεν ἐν τούτοις ὅτι τὸ τεθλασμένον τόξον εἶνε ἀποκλειστικῶς αὐτὸ μόνον ἐν τῇ γοτθικῇ μορφῇ τῆς τέχνης, οὔτε ὅτι ἀρκεῖ τὸ τόξον ἵνα ἐκπροσωπήσῃ τὴν γοτθικὴν τῆς τέχνης μορφήν.

Ὑπάρχουν λ. γ. τόξα τεθλασμένα, εἰς τὴν τέχνην τῶν Σασσανιδῶν (art Sassannide) καὶ εἰς τὴν Ἀραβικὴν τέχνην πρὸ τῶν Σταυροφοριῶν, συνεπῶς πρὶν ἢ οἱ Μουσουλμάνοι ἐκνεισθῶσιν αὐτὰ ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ. Ἀνάγκη νά ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, διότι τὰ μνημεῖα τὰ ἱερυθέντα ἐπὶ τῶν βασιλείων τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ τῶν Χριστιανικῶν ἡγεμονιῶν τῆς Συρίας, ἔσχον οὐκ ὀλίγην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς Ἀραβικῆς τέχνης — Ἀλλ' ἐν τῇ Ἀραβικῇ τέχνῃ ὁ γωνιώδης θόλος δέν εἶναι ἡ ποικιλία τῆς διακοσμητικῆς. Συναντῶμεν τέλος τὴν γωνιώδη θόλον καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ Ῥωμαϊκὰ μνημεῖα καὶ μάλιστα οὐχὶ ὥς κόσμημα ἀπλῶς ἀλλ' ἐν εἴδει οἰκοδομῆς. Ὑπῆρχεν ἐν τούτοις καὶ δεύτερον πρόβλημα οὗ οἱ ἀρχιτέκτονες ἐζήτουν ἀπὸ πολλοῦ τὴν λύσιν. Νά δυνηθῶσι δηλαδὴ νά φωτίσωσι κατ' εὐθείαν τὸν κέρθηκα, ἀντικεινίζοντες τὰ τεῖχη τὰ ὑποῖα ὑπεστήριζον τὸν θόλον. Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν νά ἐφευρεθῇ τὸ βάλλον τόξον, οὗ τὸν τύπον εὕρισκει τις εἰς τὰ Ῥωμαϊκὰ μνημεῖα.

Τὰ ἀντίρροπα ὑποστηρίγματα τοῦ ἐξωτερικοῦ τεύχους τοῦ οἰκοδομήματος τὰ τιθέμενα εἰς τὰ σημεῖα, τὰ ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰ διαι-

ρέσεις τῶν μεσοστευλιῶν ἐμνηκύνθησαν ἐπιτεινόμενα ἀνωθεν τοῦ τεύχους καὶ συνεδυσάθησαν μετὰ τοῦ κεντρικοῦ θόλου διὰ τόξων, τὰ ὑποῖα ἀντετάσσοντο, ὑποστηρίζοντα τὸν εἰρημένον θόλον, ὑφιστάμενον τὴν ἀντόθησιν. Ἐκτοτε ἡδυνήθησαν νά δώσωσι εἰς τὸν θόλον ἀκόμη μεγαλύτερον εὖρος καὶ ὕψος, ἡδυνήθησαν δὲ νά ἰσχυρύνωσι τὸ πάχος τοῦ τεύχους τοῦ ὑποστηρίζοντος αὐτόν, ὅπως τὸν διαπεράσωσι μάλιστα με πλατεῖαις ὅπως ἡγεωγμέναις εἰς τὸ εἶδος τοῦ αἰθέρος. Ὅλον τὸ οἰκοδόμημα, τότε, ἤλλαξε ὄψιν, ἔλαβε θαυμασίαν ἔντασιν πολυμερᾶς ἀνυψώσεως, ἐπληρώθη φωτός, ὥστε ἐξορμῶν εἰς ζωὴν, με πῆσιν αὐτοῦ.

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ βάλλον τόξον ἐν εἶναι ἀπαρκαίτητον εἰς τὰ μνημεῖα τὰ Γοτθικὰ. Ἀριστουργήματα τέχνης στερεοῦνται αὐτοῦ. Τοιούτῳτρόπως ἐσχηματίσθη σὺν τῷ χρόνῳ μορφή ἀρχιτεκτονικὴ καὶ χωρὶς νά ὑμῖλῃσωμεν περὶ τῶν ἀριστουργημάτων αὐτῆς εἰς τὴν κοσμικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἔδωκε τὴν θρησκευτικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν πλέον ὑψηλὴν ἔκφρασιν ἐξ ὧν ποτὲ ἔσχον αἱ χώραι τῆς ὑψηλοῦς ὑφ' οἰανδῆποτε λατρείαν ἢ θρησκείαν. Ἡ δόξα αὕτη εἶναι κυρίως Γαλλικὴ δόξα. Καὶ τὸ ἀληθές ὄνομα τὸ ὁποῖον ὤφειλον νά δώσωσι εἰς αὐτὴν εἶνε τὸ τῆς Γαλλικῆς Τέχνης, κυρίως εἰπεῖν, διότι ὁ γωνιώδης θόλος ἀνήκει εἰς τὴν Γαλλικὴν τέχνην, χωρὶς νά ἀρνηθῶμεν τὴν ξενικὴν ἐπήρειαν. Δέν εἶναι ζήτημα ὅτι ἡ ψυχὴ τῆς Γοτθικῆς τέχνης, εἶναι ἡ τέχνη ἢ Γαλλικὴ. Οὔτε ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς, οὔτε ἀπὸ τῆς Γερμανίας ἦλθεν εἰς Γαλλίαν. Οἱ Γάλλοι τὴν ἐγέννησαν καὶ τὴν ἀνέδειξαν εἰς μορφήν εὐγενῆ καὶ ὠραίαν. Ἐν Γαλλίᾳ ἐγεννήθη, περίξ τῶν

*) Συνέχεια.